

ШОЛЬ ТАВЫСЫ

4 651116 280181

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 44 (9043)

28 НОЯБРЬ

2024 ЫЫЛ

КИШИ ЮМА

КАРАША АЙЫ

1931-НИШИ ЫЫЛДАН АЛЫП ШЫГАДЫ

ТУВРА ЛИНИЯ

ТАНЪЛАГЫ ОЪЗГЕРИСТИ АСЫГЫСЛЫ КҮТЕМИЗ

Дагестан Айкимбасы Сергей Меликовтынъ доиртинги тувра линиясына дейим 1 күннө калды.

29-ниши ноябрь
2024-ниши Ыыл

Дагестан Айкимбасы Сергей Меликовтынъ тувра линиясына дейим 1 күннө калдган.

Сергей Меликов 29-ниши ноябрьде доиртинги кере озарылатаган тувра эфир бойынша дагестанлылардынъ соравларына яваплаяж.

Оз соравларынызды 8-8722-98-90-81 номерли телефонга зань согув ман,

VoprosGlaveRD.ru порталдан, социаллык тармакта «ВКонтакте» <https://vk.com/app51793122>» язбага яде аудио эм видеоформат кебинде ийбермеге болады.

Тувра эфир «Дагестан» РГВК, «Дагестан» ГТРК, ННТ, ДР Айкимбасынынъ эм «Дагестан» РГВК телеграм-каналларында, солай оз «Страна Гор», Махачкала «Радио России», «Прибой», «Ватан» эм «Столица» радиостанциялары бойынша берилеек.

ЭЛЬМУРЗА САИТОВ,

Ногай район администрациясында Ямагат палатасынынъ председатели:

Бизим республика инвестициялар киритүү яктан да белсенлигин көрсөтеди: уйкен проектлердинъ яшавга шыгарылуу бардырылады эм янъылар устинде куллык юритиледи. Киши эм орта бизнести яклавдынъ бас механизмилери созылган. Регионаллык бюджеттинъ берклигин арттырув бойынша шаралар көрлилди, айырым эс каратылады налог негизин толыстырув соравларына. Бу байри затлар акында тувра линия барысында айтылар деп ойлайман. Озык те, республикадынъ тек экономика берклигин ойрендирип калмай, социаллык онъайлыгын да саклав керек. Сонынъ ушин танъла тувра линия барысында бас орыннында Дагестанынъ айр яшавшысын кыйнайтаган маселелер эм

соравлар орын табар деп ойлайман. Олар – эм ийги йоллар, сапатлы медицина, янъы балалар бавлары эм мектеблер, а турак-коммуналлык хозяйстввлар тармагында – байри сетьлерди заман талаплавларына келисли комплекли ярастырув бойынша уйкен ольшемли борышларды яшавга шыгарылууын бардырув.

Республикамыздынъ байри яшавшыларындай болып, мен де регион етекшисининъ тувра линиясын асыгыслы күттөмөн. Уйкен сенимлик пен айтаман: алдынгы, уш тувра эфирлердей болып, бу йолай да Сергей Алимович меним ердеслеримди тынышсызландыратаган көплөгөн соравларды эм маиселелерди шешүүвде ярдам этеегинде шекленмеймен.

ДР АЛЬКИМБАСЫ

Кенъес озгарылды

Ольткен дүйсембі күн, 25-ниши ноябрьде, Сергей Меликов Айкерге шакырув Республикалық комиссиясының эм ДР Оперативлик штабының биргелес көнеспен озгарды.

Республика етекшиси оны регион ушин маңнели янылық – дагестанлы Магомед Исбакиев Россия Бағытири деген сыйлы атка тийисли этилингенен баслады. Эсимизде болғанлай, быйыл язда элимиздин Президенти Владимир Путин мен йолыгыста гвардия майоры Денис Диденко согыс йолдасты Магомед Исбакиевтін СВО ерінде, яс янын курман этип, көрсеткен йигитлиги ақында хабарлаган эм патшалық етекхисине ога Россия Бағытири деген сыйлы атты бермеге тилек салған.

Регион етекхиси айкершидингін йигитлиги ақында хабарлады эм СВО басынан алып Дагестанның тағы да бир яшавшысы – Нурмагомед Гаджимагомедов биринши болып Россия Бағытири деген атка тийисли этилгенин еске салды.

Кенъесте солай оқ гражданларды

АКЦИЯ

Эстелик бавы

Орта-Төбө авыл мектебіндегі «Ногай орманлығы» ГКУ орманшылары А.Аметов, К.Мансуров етекхиси Феруза Дикинова ман бирге халқын ара «Эстелик бавы» акциясын озгарылды. Олар ман шарада район Хатын-кызылар советинин председатели Асият Манкаева катнасты. Конаклар ерлі мектеб етекхиси Сапиет Межитова эм окувшилар ман бирге 16 алма эм көлем тереклерин олтыртылды.

– Дагестан Бавылар союзының директоры Сайфулла Амирханович Орусхановтың демевелігі мен 100 кишик тереклер айкелінген, сонын ушин оға үйкен разылығымызды билдиреміз. Бағыт тереклер де ябық ерде олтыртылайды және озгарылды.

Айкер сырасына шакырув соравлары ортага салынып ойласылды. Бу ис октябрь айында басланған эм декабрьдин сонында дейім бардырылаяк. Быйыл айкерлік борышын толтырувға 1994-2006-ниши йылларда тұвған яслар шакыртыладылар.

Республика етекхиси президенттің оперативлик штаблар токтаслары ман белгіленген оғз борыштарынызды толтырувға бағыт күштімізді салмага кереклігін белгіледі. Онын айтувы ман, айкер службасына шакыртылған дагестанлы яслары эр борышын толтырувға РФ Савытты Күшлерине, милдет гвардия айкерлеринин Федераллық службасына эм Россия ФСБ яспарлық айкерлерине йиберилділір.

Кенъесте Республика калаларында эм районларында юритилетаған куллуктың пайдалығын арттырувға себеппелік этегаған шаралар ақында сөз юритилди. Айкерге шакырув кампаниясын саптапты эм заманында оқткеруу борышы салынды. Сорав Республика етекшилигинин тергеви астында турады.

маңнелиси, малдан саклав ман байланыста куллукшылар юритилеек.

Орта-Төбө авыл мектебіндегі біз балалар табиатты сүбеттегін, бав участокларына ийтиғи караға этегағанын көрдік. Ол зат мектеб директоры С.Межитова эм оқытушылар оғз окувшиларында балалық шактан алып тұвған еріне сұйымлық сезимин тербиялайтаганын шайытлайды. Олар биз озгаратаган «Эстелик бавы» акциясынан тұтып маңнелиги – элимиздің кавыфсызылығы ушин оғз яшавшарын курман эткен ердеслеріміздің эстелигінен озгарылатаганында анылайдылар, – деп белгіледі Ф.Дикинова. Сонында окувшилар ман «Орманлықты от туысувларден сакланың!» деген темага хабарласуында озгарылды.

КАДРИЯ АТЫНДАГЫ МЕКТЕБИНДЕ

Бағыт ердеслеримиздин аналарына - сый

Ана күннин алдында Кадрия атындағы мектебіндегі «Сав дүнья анадан басланады» деп аталып, айлак та ийтиғи, юреклерге еткен шара озгарылды. Йолыгыста район администрация, Терекли-Мектеб авыл администрация эм организациялар вайкиллери ортакшылық эттилер. Сыйлы конаклар эсабында мунда СВО барысында яс янларын берген йигитлердин аналары шакырылдылар. Шара юрттұвшы окувшилар Низам Якубов эм Милана Мусау-

рова биринши созды мектеб етекхиси Альфия Акимовата берділдер. Бу күн аналарға каратылған йылды соызлерин Ногай район билимлendirуу бойынша етекхиси Амирхан Межитов, район Хатын-кызылар советинин председатели Асият Манкаева, согыс озгерислеринин катнасувшысы, «Шоъл тавысы» Республикалық газетасының бас редакторы Эльмира Кожаева, педагогикалық иссиңин ветераны Насипхан Хасбулатова, Терекли-Мектеб авыл

администрациясының етекхиси Марат Кулунчаков, Билимлendiruу куллукшыларының Профсоюз Ногай район организациисының председатели Арслан Бакиев эм баскалар айттылар.

Шара барысында бағытлер аналарына «Согыс спецоперациясының катнасувшысының анысы» деген медальлер тапшырылды. Дүньядан кешкен соң йигитлик Орденине тийисли этилинген СВО катнасувшысы Амирхан Мурзагельдиевтің анысы көп йыллар артта бизим арамыздан кеткен себептен, медаль бағытдин атасы Камиль Мурзагельдиевке тапшырылды. Бу ата-аналарга авыр казады басынан аткармага тусти.

СВО барысында Россия элимиз ушин энде баалы – яшавын берген 23 айкершидин айр биришин біз юреклеримизде эм эсимизде сактаймыз. Шарада компьютер арқалы бағытлердин сувретлери көрсетилинди. Олардың яшавының ызығы күндері де билдирилди. Залдағы хатынлардың биреви де оззлерин ыслап болмады. Олардың юреклериндеги сезимлер кайнаң, токтавызы көзясларға айландылар. Эрек кисилерге де тыныш туыл экени белгіли эди.

Янды козғаган йолыгыс мектеб окувшиларының биови эм йырлавы ман бардырылды. Айгуль Эдильбаева пианинода ойнап, «Эхо любви» йырын йырлады. Раима Курманбаева ман Бағытхан Боранбаев яттан ятлавлар айттылар, Нурсултан Савкатов, Ислам Джумагишиев, Милана Абдулмусарова эм Джалиль Мамутов йырладылар. ДР ат казанған артисти Зульфия Аджигеримова йырлаган мезгилде, окувшилар янларын курман эткен айкершилере багысланған юрекке тийген биови көрсеттилер.

Шарадан соң онын катнасувшылары мектебтеги согыс спецоперациясының музейине бардылар. Онын етекхиси Марина Межитова бағытлер эм олардың савгаларап ақында хабарлады.

Тамамында бағыт конаклар берекетли сызыра тоғерегине шакырылдылар. СВО барысында янлары курман болған ердеслеримиздин эстелигіне бағысланған шара уллы юма күн босына озгарылмаган болар.

Бағытлердин аналарының алдында басымызды төмөн иемиз! Яс янларын аямаган йигитлерге – дайымлық эс!

НУРИЯТ КОЖАЕВА.

Сувретте: шарадан көренис.

ОЙКЕМЛИК

Йигитлердин ийги аты ман

Ердесимиз, согыс спецоперациясының катнасувшысы Абубекер Загир уылы Абубекеров Россия Федерациясының Президентинин Указы ман Суворов медали мен савгалаңған. Бы онын алған савгаларапының сонғысы туыл.

Ол согыс спецоперациясында катнасканы ушин де медаль мен белгіленди.

Айтып озайык, Абубекер Абубекеров Ногай районының Ленинаулында туып-өсқен. Ойкемлиизер ердесимиз бер, алдыда айлиде көп ийги белгилер болсынлар, тыныштық эм таза аспан астында барсын яшав оймиди.

ЙОЛЫГЫС

Разылык хатты тапшырган

Дагестан Республикасының Халк Йыйының депутаты Мурзадин Аvezov яныларда Ногай районында эм республикада уйкен деген «Ногай Эл» балалар бавының ис коллективи мен йолыгыскан. Бу мектебке дейімги балалар билимлendiruу учреждениесинде буынуларде 400-ден артык сабыйлер тербияланады.

Йолыгыстын алдында бавының төрбияланувшылары кишикей концерт көрсеткендер. Оннан соң депутат Мурзадин Аvezov шығып соылғеген эм тербиялайтадының куллуктың маңнелигін, балалар эм

ямагатымыз алдында уйкен яваплылығын айырым айтып белгилеген.

Депутат балалар бавының етекхиси Наида Юнусовадынъ кошыллуктың ис арекетине эм кеспи усталығына йогары бел-

гисин берген эм оға шатлыкли айлде Дагестан Республикасының Халк Йыйының Билимлendiruу эм илми бойынша комитети атынан Разылык хатты тапшырган.

Муннан соң Мурзадин Аvezов пан ис коллективин ағзасында йылы хабарласуы болып ойткен, депутат оға берилген соравларга явапланған. Йолыгыстын ызында ол «Ногай Эл» балалар бавының куллукшыларына олардың күн сайынлық иркүвсиз пайдалы иси ушин оғз разылығында билдирген.

Келеяткан 2025-ниши йылда бу балалар учреждениеси оғзинин арекет этип баслаганлы 10 йыллығын белгилеек.

М.ХАНОВ.

Сувретте: М.Аvezov «Ногай Эл» балалар бавының етекхиси Н.Юнусовага республика парламентинин савгасын тапшырганнан соң.

ОЗ ОЙЛАРЫ МАН БОЛЬСЕДИЛЕР

Дагестан яшавында - озгерисли күн

Дагестан Айкимбасы Сергей Меликовтынъ дагестанлылар ман тұвра линиясын регион ямагаты уйқен эс берип күттеди. Сол болаяк озгерисли шара ақында оз ойы ман бизим эксперт, «Единая Россия» ВВП Ногай районнынъ ерли боялғининъ толтырувши секретари Амирхан Межитов боялседи:

– Республика Айкимбасы Сергей га амал бар, – деп белгилейді. «Алдыңғы тұвра линияды Дагестан Айкимбасы РФ Президенти Владимир Путиннъ курсын белсенли ялаганы ушин дагестанлыларга каратылган разылық соызлериннен баслады, Украина СВО борыштарын яшава шыгарув аллериnde яшавшылардынъ власть касында бирлескенни маңнелигин белгиледи. Айли де бу темага уйқен эс каратылгар деп ойлайман. Сол акта гражданларда бары бар ресурслар ман пайдаланмага – телефон ман зань сокпага, «Вопрос Главе РД» порталтан, «ВКонтакте» беттеген язба-

Элбетте, регион етекхисине эко-

логия маңселелери – таза ишер сув сапатлығы, тоғерек ятынъ кокыс пан насланувы, биоресурсларды саклав ман байланыслы көп соравлар болаятына да берк сенимим бар. Озек те, бу соравлардынъ бир кесегин шешув – муниципалитеттердинъ борышы, кайбивелерин ерли-еринде, Республика етекхисине яшавшылардан зань түскенше, яшава шыгармага болады, тек...

Мундай шарадынъ маңнелиги сол: ол властьтін гражданлар ман

тұвра диалог түзбеке ниетлигин эм азьирлигин белгилейди, Республика гражданларынынъ власть етекшилиги мен байланыс барысында, олардынъ айтканы кабыл этилинув мен бирге берилген соравларына аян жавап алмажа эби барын көрсетеди.

Эм бу айдетке кирген шарадынъ озгарылувынынъ энш баалығы сол: кайбир маңселелердин шешилуув йоллары тұвра линиялар барысында ол та аян ашыкланаады, – деди А.Межитов.

РОССИЯ ЖУРНАЛИСТЛЕР СОЮЗЫНЫНЪ АГЗАЛАРЫ

Магомет-Али Ханов:

Дагестан Айкимбасы Сергей Меликов быйыл Республика яшавшылары ман эндигиси экинши кере озининъ тұвра линиясын ойткереди (биринши быйыл 25-ни шіптарынан). Бу зат онынъ халк пан байланыс түтпага ыттылышын аян көрсетеди.

Биз айли еңіл болмаган заманда яшаган сонъ, халктынъ Республика етекхисине берек соравларды да көп болар деп ойлайман. Ал деп Меликов СВО катнасувшыларына эм олардынъ айеллерине ярдам этүүв, солай оқ согыста ян берген айкершилердинъ айеллерине де карав беруүв эм олардынъ эстеликлерин озынретүүв мен байланыслы соравларга явапламага болады. Тувган Элин, озининъ янларын аямай, йигит кимик коршалайтаган айдемлер озининъ патшалығында эм халкында дайым да сыйлы болмага эм оларга энш баслашы эс эм маңнелеге тийисли. Соны регион басшысы, сондай маңселелерди айтуу болмайды.

Уйстимиздеги йыл Россияда Айел йылы деп белгиленген. Сергей Меликов сол себептен көп балалы, яс эм толы болмаган айелдердинъ, дагестанлы айелининъ эдаптык негизлери мен байланыслы маңселелерине айрым эс этпеге болады.

Любовь

Дагестан Айкимбасы Сергей Меликовтынъ Республика яшавшылары ман тұвра линия озгарув да ийги айдетке кирген. Кезекли кере Республика етекхиси, тұвра эфирге шыгып, Дагестан гражданлары ман айлеспеге ниетленген. Ол дагестанлылардынъ яшавында энш озгерисли күн болаягына шек йок.

Власть басшылары ман тұвра линияга шыгып айлесүүв деген халктынъ властьке сенимлиги бар экенин белгилейди. Гражданларды кызықсындыратаган соравлар эм нава тұвдыратаган маңселелер, озек те, аз тұвым, эм олар тұрлар ман байланыслы. А меним ойма көре, Республика етекхисине каратылған бас соравлардынъ ишинде бизим регионнынъ энерготармагынынъ айли мен байланыслы. Гражданлар Дагестан Айкимбасы Сергей Меликов пан тұвра линия барысында оз соравларына аян жавап алмажа сүбединдер.

шешилмеге керек көп маңселелер орын табады. ДР Айкимбасы Сергей Меликов, неше кере де электроэнергия ман канагатлавдынъ төмөн сапатлығын белгилей берип, электросетьлерди ярастырув эм орленидириузв заман талапларына явапламага кереги эм бу яктан ямагаттын тұватаган соравларынынъ негизи бары ақында айткан. Бу тармакта шешилмеге керек маңселелер эм соравлар бек көп, Республика етекхиси РФ Окметине кереки куллыкларды финансав амалын ойласып каравга тилек те салған. Регион етекхисинин демевлиги мен энерготармагында зализмдей куллыклардынъ айтпага, бизим Ногай районында трансформаторларды авыстырув ман байланыста аз куллык этилмеди: район орталагы Терекли-Мектеб авылынын подстанциясында куватлығы 10 МВт – бас трансформатор, ветлечебница районанда, Червлениң Бурыны эм Ленинаул авылларында куватлығы төмөнли трансформаторларды салынған, кайбір ерлерде электротельдер де авыстырылған.

Сойтип, бу тармакта, екпе көре, аста-аста, бар амалларды кулланып, гражданларды электроэнергия ман канагатлавдынъ сапатлығын арттырув мыртта зализмдей айрекет юреди. Ама Республикасынан бойынша, бойтен де онынъ уйқен яшавшылар пунктларында, электроэнергия ман канагатлавда маңселелер тұвады. Мысалы, айлиги тұрак уйлерде электроэнергия ман пайдаланувшылар саны ойсе береди, айтпага, ондагы кондиционерлер, кавыфсызлық тармаклар, уйшиликте кулланылатаган ақыллы алжыяралар эм сондай баска затлар. Олар электросетьлерге косымша авырлық тұвдырадылар эм олардынъ күшкүватлық белгилерин арттырувды талаплайдылар.

Сөзимди тамамлай келип, Республика етекхиси элек трекерлардынъ айли мен байланыслы соравлар – бас соравлардынъ сирасында болаятын шекленмеймен. Гражданлар Дагестан Айкимбасы Сергей Меликов пан тұвра линия барысында оз соравларына аян жавап алмажа сүбединдер.

Бир неше күн узагында озимиздинъ янымызды кыйнаган, яшайтаган еримизде болатаган маңселелерден тұра, ДР Айкимбасына соравларынынъ бермеге амалымыз болды. Соны ман пайдаланған йолдастар да аз тұвым. Озек те, яшаган шаклы маңселелер мен де йолыгыспай болмайды.

Бу йыл да, айдетке кирген, Дагестан Республикасынъ Айкимбасынынъ халк пан хабарласув, соравларга явап беруув шарасы ойткериледи. Сол озгерисли шара үстимиздеги айдынъ 29-ни шіптарын айнан салынған. Бу күн регион басшысы, тек журналистлердин шоравларына явап берип калмай, буай гражданлардынъ, тұрлар амалламалар аркалы, берилген соравларына да явап берек.

ДР Айкимбасы оззи маңнели деген соравларды сайлап, тұвра линия барысында яваплай. Тұвра линия – айдетке кирген, бек кызыкли шара болды, неге десе сонынъ аркасы ман айр кайсы гражданнин де (оз ынтымайтын) регион етекхиси мен тұвра катнасса шыгып болады. Эм, сонынъ пайдаласы да, ийги тамамлары да болады.

Галима Курганова:

Биревге де ясыртын тұвым, сондай шаралар тек регион, Эл етекхисине онъяйлы болып калмайды, халққа да етекшилер мен байланысты беркитүвге демевлик этеди.

Биз белгилейтаган шара бир неше саят узагында озады эм, Эл етекхиси болсын, регион етекшилер болсын, бек көп тұрлар темалы соравларга явап бередилер. Элбетте, бу йыл да, Республика Айкимбасы Сергей Меликов көп соравларга явап берегине шекленмеймиз, ама уйқен маңнеле кайдай соравларга берилер экен деген ой келмей болмайды.

Озек те, маңнели орын согыс спецоперация соравына берилеек. Олардынъ айеллерине де эс этилмей калмаяғы белгилі, неге десе озып баратаган йыл – Айел йылы.

Меним ойма көре, бу күнненде СВО еринде юріп тұрган урысларға да каратылған ойлар болар, айкершилер алдыларына салынатаған борышлар да келтирилмей калмас...

Сергей Меликов тұвра линия бойынша көп соравларга яваплар, эм маңселелер болған ерде, шешилуув йоллары да изленер эм бир ой токтаслар этилер...

Гульфира Бекмуратова:

Караша айнынъ 29-ни шіптарын айнан салынған Дагестан Республикасынъ Айкимбасы Сергей Алимович Меликов тұвра линия ойткерек, сонынъ барысында Республикасынъ Айкимбасынынъ халк пан хабарласув, соравларына явап берип калмай, буай гражданлардынъ, тұрлар амалламалар аркалы, берилген соравларына да явап берек.

ДР Айкимбасы оззи маңнели деген соравларды сайлап, тұвра линия барысында яваплай. Тұвра линия – айдетке кирген, бек кызыкли шара болды, неге десе сонынъ аркасы ман айр кайсы гражданнин де (оз ынтымайтын) регион етекхиси мен тұвра катнасса шыгып болады. Эм, сонынъ пайдаласы да, ийги тамамлары да болады.

Алдыңғы тұвра линиялардынъ ойтувине көре, айр бир сорав Сергей Меликовтынъ тергеzi астында тез арада шешилетеганынъ көркен. Сол кайбіримизге де Дагестан Республикасынъ басшысы маңселелерди шешув куллығына яваплар береди. Айлиги заманга 500-ден артык соравлар тұрған, сол заттың айында да оз соғылғанда айтады. Байылдынъ басында, канттар айнынъ 25-ни шіптарынде озган тұвра линиялардынъ барысында Республика басшысы муниципалитет куллықшы СВО еринде йигитлерше ян берген айкершидинъ анасын сил-килекени билгендеге, бек ашувланды эм сондай айдемлер власть органларында ислемеге керек тұвым деп айтты. Дагестан Республикасынъ Айкимбасы тұвра линия барысында берилген айр бир соравды маңнели деген санайды эм тез арада маңселеди шешилсін дег күллік этеди.

Таныла дагестанлылар оз соравларына явап алајақтар, олар көтерген маңселелер шешилуув деп шекленмеймиз. Гражданлар эм Республика етекхиси арасында сондай ашык диалоглар болғаны бек ийги айдет.. Меним эм көйлекен дагестанлылардынъ ойна көре, бир сорав да маңнесиз калмас..

АТАЛЫГЫМЫЗДЫНЪ КОРШАЛАВШЫЛАРЫ

АЬСКЕР СЫРАСЫНА ШАКЫРУВ

Кызмет кылув – баалы яшав сұлыбы

Кызмет кылув – киели эм сыйлы борыш. Кеделер кишик заманнан алып, аьскерде куллык этүв ақында көп ойлайдылар эм мырат этедилер: мине олар колларында автомат пан бизим уллы элимиздин япсарларын коршалайдалар, майданларда абытлайдылар, каравылда турадылар... Эм йыллар оьтип, йигитлеримиз, ата-анасының, кардаштувганларының, оқытувшиларының оъктемлигine, намыслы кепте оъз аьскер борышын толтырадылар.

Карагас авылында тувган Эмиль Менлажиев те, белки, сойтип бала заманында кызмет кылув ақында мырат эткен болар. Ол А-Х.Ш.Джанибеков атындағы мектебинде оқыган йылларда спорт пан альянккен: «тайский бокс», «боевое самбо» ман қаър шеккен. Спорта уастинлукleri ушин бир неше кере медальлер эм Сый грамоталар ман савгаланған. «Боевое самбо» бойынша оның тренери Нурсултан Арсланов болган. Мектебти оқып тамамлап, Эмиль Пятигорск каласындағы патшалык университетидеги юридический колледже оқыған. Айы болса, Эмиль – Россия Аьскеринин аьскерши, ол службасын тамамлап, йогары окув ошагында билимни оьстирмеге, сонъ ис арекетин полиция бойлигинде бардырмага ниет этеди.

Эмиль Мурзабий увылы Эл

алдында эр борышын толтырмага быйылдын шилле айында кеткен. Оны ман бирге 4 ердеси болган. Баслаг Эмиль Краснодар каласынин касындағы бир авылда ерлестирилген аьскер бойлигинде түседи. Сонда олар яс аьскершидин курсларын оьтедилер. Сонъ Эмиль Майкоп каласына, оннан Крымга ийбериледи. Оны ман бирге Ногай районнан келген яслар службасын бардырмага элимиздин баска регионларына ийбериледилер.

– Биз айли Крымда. Мунда Кара тенъиздин ягаларын, авады саклаймыз, көкте дронлар коъринувиш караймыз. Пилоты болмаган ушатаган аппаратты коърсек, етекшилеве йорык билдиремиз. Солай ок Россия элимиздин япсарларын коршалаймыз, – дейди Эмиль Мурзабий увылы. Оъзек те, сондай маънели борышларды толтырув уйкен яваплылыкты, усталыкты, коркынышызылыкты, йигерликтити, билимди талаплайды. Бу айларде сенинъ колынъда тек оъзинънинъ тувиш, баскалардынъ яшавы да, сога көре тапшырылган иске айлак та яваплы карав керек.

– Аьскер – ол яшавдагы керекли абыт, баалы сулып эм мунда аярекет этүв дуныяга баскалай карамага амал береди. Мен ойлайман, айр бир яс айдем кызмет кылув керек. Аьскер бизим юреклерде патриотлык сезимлерин беркитеди, – деп соьзин бардырады ногай яс. Эмиль – алал дос, ийги тербиялы яс, ата-анасының кыйыннын билген увыл. Бу күнлөрде оның анасы Фатима уйкен оъктемлик пен увылын «Эл коршалавши» деп айтады.

Оъзек те, айр бир ата-анага, бу элимиз ушин тынышлы болмаган заманларда, уйден алыс якларга, аьскерге йибермеге рахатсызы, ама бу синавларды айр йигит оьтпеге тийисли. Бизим элимиздин яслары оъктемлик пен Россия аьскершисинин атын юритсина.

НУРИЯТ КОЖАЕВА.
Суьвертте:
Эмиль Менлажиев.

Сизге тийисли:
Социаллык льготалар эм Ойкимет яктан гарантиялар.
Бир кере берилетаган акшалар эм баска көп льготалар.
Мине телефон ман зань сокпага боласыз:
8989-487-69-95
ДР еринде отбор пунктинин телефон номеры
88722-68-16-08
ДР военкоматы.
117/ федералык номе-
ри контракт 05.рф

СВО КАТНАСУВШЫСЫ

Альги заманынъ баътири

Биз «баътири» деген соьзди айтканда, көз алдымызга данъклы айдемлер келедилер, олар каты согысувларда йигитлик коърсеткенлер, бизим тынышлыгымызды коршалар ушин оъзлерин аямайдылар.

Шынты баътирилар арамызда яшайдылар, олар айр заманда да болгандар эм болаяклар. Кыйынлык түскенде, инсанлар оъзлерин түрлише юритедилер. Биз билмеймиз, кайтип биз оъзимизди юритеегимизди. Тек тербиялав, айдемнин касиетлери сондай заманда инсан ашык хабарлайдылар. Шынты баътири данъкты эм мактавды излемейди, оның бир мырады бар – керексинетаганларга, осалларга көмек этүв, сол зат ушин олар, керек болса, янын да бередилер.

Мен сондай йигерли баътирилардин бириси деп Арсен Рашид увылы Акмурзаевти санайман. Ол 1996-неши йыл Тарумов районынъ Новодмитриевка авылында тувган. Мен оқыган мектебте ол да оқыган, оъз тентьлери мен азбарда ойнаган. Арсен Акмурзаев спорт пан альянкетаган болган окув йылларында, мектебте озгарылатаган баъри ярьсларда да

катнасан. Оқытувшилар ясты ийги соьзлер мен эскердилер, ол айдил, йолдасларын коътергишлеп болатаган окувши болган. 11-неши классты битирген сонъ, Арсен Нефтекумск каласындағы региональни политехнический колледже түсекен, ол тынышлы кеспиidi сайлаган эди.

2018-неши йыл яс Тарумов военкоматыннан эр борышын толтырмага кетеди, Майкоп каласында орынласкан аьскерлер бойлигинде куллык эткен, армия иси Арсен Акмурзаевке ярайды эм ол Россиянынъ коршаланув министерстvosы ман контракт басып, оъз куллытын Карапай-Шеркай Республикасынънъ еринде бардырады. Украина еринде согыс спецоперацяси басланган заманда, Арсен Рашид увылы бир такыйкага да ойланмаган, альги заманда аьскерши СВО еринде патшалыгымыздынъ кызықынувларын коршалайды. Каты согысувларда Арсен Акмурзаев яраланган, сонъында госпитальде көп заман узагында эмленген. Коърсеткен йигитлиги ушин Арсен Акмурзаев согыс арекетинин ветераны деген атка тийисли болган. Сондай йигерли баътирилар

арамызда яшайдылар. Шынты баътирилар. Олар бизим балалыгымызды, сүйикли Аталағымызды коршалайдылар. Уйде Арсенді ата-анасы, айлей эм кишкей кызы күтедилер. Биз де оны караймыз, келер заман, ясларымыз енъүв мен уйге кайтып келерлер. Савлай дуныяга тынышлык айкелер бизим баътириларимиз.

ЛЕЙЛА НУРЛУБАЕВА,
Новодмитриевка авылынъ мектебинъ окувишы.

РЕДАКЦИЯДА КОНАК

Капитан Заурхан Токанов:

«Биз алдыга сенимли абытлаймыз»

«Шоъл тавысы» республикалык газетасынынъ редакциясында согыс спецоперациясынынъ катнасувши, Россия Аьскерининъ капитаны Заурхан Токанов пан йолыгыс оьткерилген. Ол озган айдынъ ишинде Ставрополь крайынынъ Нефтекум районындағы оъзининъ тувган Махмуд Мектеб авылында кыска заманлы отпустка болып кетти. Сол күнлөрде редакциямыздынъ куллыкшылары оны ман йолыгыстылар.

Заурханынъ юргинде айли де бала шагында армияга, сонынъ енъил болмаган куллыгына сүйимлик тувган. Сол себептен ол 2006-неши йылда ерли орта мектебти оқып кутарган сонъ, Ставропольдеги стратегиялык маънелиги болган ракета аьскерлерининъ байланыс аьскершилик институтына окувга түседи.

Сонна бир неше йыллардан сонъ яс офицерди Амур областинде Благовещенск каласында орынласкан аьскер бойлигине коъширедилер. Мунда ога штаб начальникинъ орынбасары болып яваплы борышты толтырмага түседи. Бу аьскер бойлигинде ога эндигиси капитан дережеси берилди.

2020-неши йылда Заурхан Токанов З айдынъ ишинде Москвада оъзининъ аьскер-эсаплав кесписин авыстырады, радиотехникалык куллыгынынъ йоры-

кларына тез уйренеди. Минсиз эм намыслы кепте оъз куллыгын юриткени ушин ол тезден тамада лейтенант деген кезекли аьскер дережесин казанады.

Сонна бир неше йыллардан сонъ яс офицерди Амур областинде Благовещенск каласында орынласкан аьскер бойлигине коъширедилер. Мунда ога штаб начальникинъ орынбасары болып яваплы борышты толтырмага түседи. Бу аьскер бойлигинде ога эндигиси капитан дережеси берилди.

2020-неши йылда Заурхан Токанов З айдынъ ишинде Москвада оъзининъ аьскер-эсаплав кесписин авыстырады, радиотехникалык разведчики болады.

Москвадан оны Приморье районынынъ Зарубино авылындағы айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды.

Москвадан оны Приморье районынынъ Зарубино авылындағы айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды.

Москвадан оны Приморье районынынъ Зарубино авылындағы айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды. Айырмашыларында барып ойнайды.

авылдан баскасын босата берип, алдыга юрип туралымыз», – дейди фронт күтнөрли ақында Заурхан.

Аьскер командованиеинин согыс борышларын йигит кепте толтырганы ушин капитан Токанов янъыларда Г.Жуков атындағы медалье тийисли этилинген. Заман елдей тезлик пен оът береди. Отпуск заманы күттүлүп, яс офицер Россия Аьскершилери юритип турган согыс спецоперация ерине кайтып келген. Юзык арада эндигиси онынъ ийиндерине майор аьскер айырмашыларында де тигилек, сога да ол янъыларда тийисли этилинген.

Редакция куллыкшылары СВО еринде бизим аьскершилдердин яшавтурмыс айлери мен кызықындылар, олардынъ соравларына Заурхан Токанов керекли явапларын берди. Журналистлер ога эм оны ман бирге буғынларде Тувган Элиминдин тынышлыгын эм эркинлигин баътириларше коршалайтаган СВО катнасувшиларына устинникерди, эмишликти эм душпанды тез арада енъүвди йорадылар.

М.ХАНОВ.
Суьвертте: Заурхан Токанов редакцияда конакта.

**РОССИЯ САВЫТЛЫ
КҮШЛЕРИНДЕ
КОНТРАКТ
БОЙЫНША
КУЛЛЫК ЭТ!**

службапоконтракту.рф

3-НШИ ДЕКАБРЬ – ХАЛКЛАР АРА
САКАТЛАР КУНЫ

Патшалык яктан кайдай коымек болады

Календарь бойынша бу күннинь белгиленүүвчининь уйынан майнеси бар. Бу белгидинь бары, сав айдемлере, ден савлыгында кемшилиги бар айдемлере кайдай кыйынлыклар ман йолыгысатаганларын көрсөтеди, соны ман бирге сав айдемлери оларга карасын, языксынуынъ ойлышмин белгилемеге амал береди.

Мысалга, сав ман ден савлыгында кемшилиги бар айдемлери катнасларын алыш караңык: биревлер майсеслери көрсөтеди, ярдамга асыгадылар, баскалар – олардын кыйынлыктын айлек калганын көрсө де, кемшилигине косады...

Бу күннинь ойзгерисли болганды босына туывыл. Савлыгында кемшилиги бар айдемлере ямагат арасында аз туывыл эм, олардын пайдасы да көп ерлерде тийгенин көрремиз. Ямагат яшавында сакат айдемнинь катнасуви, олардын ыктыяларын яклав, оларды аңлаган айдемлери ис айрекети мен айвликируу – бу күннинь майнели белгиси.

Календарь бойынша сол күн кайтип токтастырылган экен? Ойткен оймирдин 1992-нчи Ыылнынъ казан айында Генеральны Ассамблеядын Ыылнында Ыылдынъ бир күннин савлыгында кемшилиги бар айдемлере багысламага токтасканлар.

Соннан бери карагыс айыннынъ 3-нчи күни – Сакатлар күни болыш белгиленди. Бу күн савлыгында кемшилиги бар айдемлери, сойленисли тилде ондай инсанларга «ер маңиеклер»

деп те айтадылар. Сондай программа да бар. Сонын ишинде коымек шаралар да ойткериледилер. Ногай районымызда да күн белгиленмей калмайды. Уйкен эс сакат айдемлере бар айлелерге этилди, сонын ишинде айскершилик ойзгерислердин катнасувшыларына (савлыгына зарар келтирилген болса), балалыктын сакатына эм сондай баскаларга.

Савлыгында кемшилиги бар айдемлере кайдай патшалык буйымларга тийисли экенин эм патшалык яктан оларга этилетаган ярдамлар акинда бизге Ногай районындагы Дагестан Республикасы бойынша Россиянынъ социаллык фондынынъ бойлигинин Клиентлик службасынынъ тамада специалисти Мадина Эдильбаева билдири:

– Ден савлыгында кемшилиги бар айдемлеридинь барьисине де (онын савлыгынынъ айли медицина яктан аянланган болса) пенсия тийисли, сога косымша болыш, айр ай сайын акша да косылады (ЕДВ), сакатлык бойынша пенсия страховай эм социаллык болады.

Анълатып озайым, страховай – ис стажы бойынша берилетаган пенсия, социаллык – бу пенсия кеби тоъленеди, эгер страховай пенсия кеби йок болса. Пенсиянынъ социаллык кеби коьбисинше балаларга тийисли, неге десе оларда ис стаж болмайды. Айр ай сайын тоъленетаган (ЕДВ) акша ойлешми де сакатлыктынъ кубине көрсө шыгарылады. Айр Ыыл сайын ЕДВ ойлешми ойседи, – деди ол.

Ден савлыкта кемшилиги бар айдемлери саны аз туывыл, олар бизим арамызда эм янларымызда. Сондай айдемлере яшайдылар эм яшаклар, айр кайсымызга да языксынув эм юрек авырув сезимлери берилген болса, барьимизге де ер юзинде орын табылар. Ден савлыгынъыз берк болсын.

Г.КУРГАНОВА.

ФЕДЕРАЛЛЫК ПРОГРАММА БОЙЫНША

Турак уй алар ушин берилген ярдам

Яныларда Ногай район айкимбасы Джамалутдин Эсиргепов, УСЗН етекшиси Багаутдин Тангатаров, «Аталькы коршалышылар» патшалык фондынын социаллык координаторы Аскерхан Межитов, УСЗН тамада специалисти Зульфия Мурзагельдиева Ногай районынын Ленинаул авылында болыш, сол авыл яшавышлары Лукмановлардын айелин бек сүйинтип кайттылар.

Лукмановлардын айелинде бу күн айрым насыппи күннелердин бириسى эди. Бизим ногайымызда ийги соызлор айлак көп, солардын бириسى «Онъяннынъ эки яхшылыгы бир келер» дегени бу күн Лукмановлардын айелине тувра келисли эди. Кункерхан ман Фаризат Лукмановлар сол күн турак уй алар ушин берилетаган сертификат иеси болдылар, сога косым сүйиниш – уылды Расул СВО ериннен де кыска болжаллы тыншашуга келип түрү эди.

Энди соызимиз – сол берилген сертификат акинда. Бу сертификатты алар ушин Фаризат Вахбий кызы, савлыгында кемшилиги барлардын ушинши күп санында болыш, 20 Ыылдан артык заман шеретке салынган эди. Соннан бери аз заманлар кетпедилер, шеретте етти, бу күнлөрде Фаризат Лукмановага Ногай район етекшилери 1 510 650 майнет акша кадериндеги сертификатты колына ыслаттылар.

УСЗН етекшиси Багаутдин Арслан уылды Тангатаровтын билдириүүвие көрсө, сол сертификатты толысынша кулланар ушин патшалык бер

киткен шартларды толтырмага керек болады.

керек болады.

Турак уй алар ушин патшалык сертификат – федераллык целевой программа бойынша уй сатып алууда субсидияга үхтыйяр беретаган документ.

Ол РФ Правительство ман беркитилген эм федераллык, региональлик бюджетлерден карыланады.

Бу күн Лукмановлардын сыптарлары берекетке толган. Келген конакларды Ыылы айлде айел басы Кункерхан ман тандыр саклавшы Фаризат хош көрүп алдылар. Берекетли сиптарлардын төйгрегеринде ийги соызлор айтылдылар, Ыылы хабарлар ман бойлистилер.

Ана ман атага балалардын насыбинен баска не зат керек, эш бир зат та.

Фаризат Вахбий кызы уйын сүйиниши мен уылды Расулдынъ СВО ериннен келип турганы ман бойлисти.

– Айр кайсы балага да савлык,

уистинлик тилеп турасынъ, яшавда тынышлы аспан астында оймир бардыруудан артык зат йок, – деп сөзин бардырады уылды Элди коршалавда юрген ийгиттинъ анысы.

Ойзек те, айр бир анадынъ юргеги сыйлайды, көзяслары коымекейине келеди, болса да, «Эр ийгит – Эл ушин» деп босына айтылмаган. Соны Фаризат-абамыз да айруу ваньлайды.

Бу күн Лукмановлардын тандырында сыйланган конаклардын айр бириسى айелге насыппи, тек куванышты йорап кетти эм бу келүү – сондай сүйиниши себеп пен болгани, ызги болмасын, алдыда, Расул уйиге енчүү мен кайтканды белгилеп, конак болгандарын йорадылар.

Г.САГИНДИКОВА,
РФ Журналисттер союзынынъ агзасы.

Сүвэртте: Лукмановлардынъ уйинде конакта.

РЕШЕНИЕ

Сессии Собрания депутатов муниципального образования сельского поселения «село Терекли-Мектеб» Ногайского района Республики Дагестан

16.10.2024г.

№73

Об установлении базовой ставки арендной платы на земельные участки, находящихся в муниципальной собственности, расположенных на территории МО СП «село Терекли-Мектеб» Ногайского района Республики Дагестан, категория земель – земли сельскохозяйственного назначения, вид разрешенного использования – для сельскохозяйственного производства.

В соответствии с Федеральным законом от 06.10.2003 г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», с. 22,65 Земельного кодекса Российской Федерации, Уставом МО СП «село Терекли-Мектеб» Ногайского района РД, Собрание депутатов МО СП «село Терекли-Мектеб»

РЕШИЛО:

1. Установить базовую ставку арендной платы за использование земельных участков, расположенных на территории МО СП «село Терекли-Мектеб»

КУЛТАЕВ А.М.
КУЛУНЧАКОВ М.И.

Председатель Собрания депутатов МО СП «село Терекли-Мектеб»
Глава МО СП «село Терекли-Мектеб»

РЕШЕНИЕ

Сессии Собрания депутатов муниципального образования сельского поселения «село Терекли-Мектеб» Ногайского района Республики Дагестан

16.10.2024г.

№74

Об установлении базовой ставки арендной платы на земельные участки, находящиеся в муниципальной собственности, расположенных на территории МО СП «село Терекли-Мектеб» Ногайского района Республики Дагестан, категория земель – земли промышленности, энергетики, транспорта, связи, радиовещания, телевидения, информатики, земли для обеспечения космической деятельности, земли обороны, безопасности и земли иного специального назначения за единицу площади – «квадратный метр» в размере 22 рубля 19 копеек;

2. Действие установленной базовой ставки арендной платы за использование земель указанных категорий распространяется на договора аренды земельных участков, заключенных до 2024 года и действующих на момент вынесения данного решения начинается с 01 января 2024 года;

3. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на администрацию МО СП «село Терекли-Мектеб» Ногайского района РД, Собрание депутатов МО СП «село Терекли-Мектеб»

РЕШИЛО:

1. Установить базовую ставку арендной платы за использование земельных участков, расположенных на территории МО СП «село Терекли-Мектеб»

Председатель Собрания депутатов МО СП «село Терекли-Мектеб» КУЛТАЕВ А.М.

КУЛУНЧАКОВ М.И.

Глава МО СП «село Терекли-Мектеб»

ЯСШАХМАТИСЛЛЕР

Йогары такта – энъ де ийгилер

Шахматлар спорттың энъ де пайдалы кепленин бириси болады: олар эсти, эс этиувди, хылы заман исти бардырувга шыдамлыкты эм көп баска ийги ойнерлерди ойрендирувге демевлик этедилер. Сол баъри ийги касиетлерин Ногай районының окушылары түрли шахматлар базасларында көрсетип

кеledилер. Күннен-кунгеге бизим балалар обз сұлппарын остирип, тек ентьувди обзлери не идет этип алдылар. Ентьувге ымтылган балаларымыз, аста-астадан ойлешми йогары болган базасларына талпынадылар. Яныларда бизге бек ийги сүйиниши хабар келди. Арслан Елакаевтін окушысы Эмир-

лан Саитов Железнодорожный каласында ойткан шахматлар бойынша Сырт-Кавказ федераллык округының бириншилигинде ентьувши болган. Бизим Ногай районының окушылары биринши кере шахмат тарихинде сондай устинликтеги етисти. Россия бириншилигинин финалына энъ де ийгилер этедилер. Сол устинликтеги сокшылар миңдер ушин, шахмат ойнавшылар дөйт кезекти ойтуу керек, айтпага, мектеб, муниципаллык, республиканлык эм окружной. Айтылган юл ентьиллерден туви, неге десе бу интеллектуаллы ойнын ман мынълаган окушылар кызыксынадылар эм каър шегедилер. Ызғы заманларда балалар тек клублар эм шахматлар мектеблеринде туви, уйлеринде онлайн кебинде де обз сұлппарын остириу в устинде арымайялкрай ислейдилер.

Йогары технологиялар ойрленуви мен байланыста, бу белгили ойнанда күндеслек ойлешми де көп кере ойсан. Россиянын соны ман бирге тыс эллериң энъ де ийги тренерлеринин колларында шахмат ойнынның сырларына уйренген зейнли балалар шыгадылар. Сога көре Эмирлан Саитов көрсеткен ойнан айлак та етимисли эм сийрек йолыгады.

Сырт-Кавказ федераллык округының бириншилигинде 320 яс шахмат ойнавшылар катнастылар, олардын 50-си Дагестаның йыйылма командасының вайкиллери.

«Быстрые шахматы» бойынша турнирде 9 турдан сырагысы ман түрли ясындагы Дагестан спортсменлері 4 алтын медаль казандылар.

Эмирлан Саитовтың медали энъ де абырайлы федераллык форумында, бизим республикалык йыйылма командасының баргылар сандыгына айлак та уйкен косым болады. Озинин сапатлы ойнын ман Эмирлан Россия Бириншилигинин финалына шыкты. Ол болса, Москва каласында келеек йылдын 1-16-нши апрелинде ойсан.

Ногай районны эм Дагестан Республикасы Эмирланың уйкен устинлигиге мен ойкемсемеге болады. Бизим балалардын сондай етимислери келеекте де муниципалитетте эм регионда шахмат ойнанының тараалтувина эм ойрленуви демевлик эттер.

Соны ман бирге али де бир окушымыздын устинлигиге белгилейик. Султан Султанов Ставрополь крайның Ыргаклы авылдарда озган шахматлар бойынша бириншилигиде обз күндеслерине бир кере де ентьилдей, 1-нши орынды бийледи. Белгиленген турнирде 23 шахмат ойнавшысы катнасан жи. Айперим, бизим балаларга!

Нурият КОЖАЕВА.

Сувретлерде: Э.Саитов (ортада) баргылары – 2-3-нши орынларды бийлеген шахмат ойнавшылар ман; С.Султанов.

КИЗЛЯР РАЙОНЫ

Аськершилерге- ярдам

Яныларда Кизляр районының етекшилеви мен СВО ерине гуманитарлык югин альзирлеви уйғынланды. Колонна кепленгеннен соң гуманитарлык юкти ерли муниципалитет алькимбасы Аким Микровтың тапшырувы ман район администрацияның вайкиллери, депутаттар, Кизляр район авыл алькимбаслары саваптык ярдамын кеплев бойынша оперштабының координаторы Шамиль Джамалудиновтың етекшилеви астында еткердилер.

Тувган районыннан делегация СВО еринде катнастаган Кизляр яшавшылары ман йолтысып, уйден посылка эм саламды ясларга еткердилер.

Ясларга гуманитарлык ярдамының йыйылувида районның баъри яны авырыганлар, айтпага, авыл хозяйство асыллавшылары, балык пан кәрлөвшилер, предпринимательлер, АЗС етекшилер, окушылар эм олардын ата-анаалары, волонтерлар эм пенсионерлерге дейим де

ортакшылык эткени ақында айттылар. Йыйылышта авыл администрацияларының ис коллективлери, КЦСОН, УСЗН, Кизляр ЦРБ, маданият ошаклары эм районның баска организациялари да ортакшылык эттилар. Конвойдың катнасувшылары алдышылык межелескен ерлерде туратаган дагестан диаспораларының вайкиллери яғынан йылы йолыгувды да белгиледилер. Айтпага, олар Курск областинен – Рашид Магомедов, Белгород областинен – Шамиль Курбанов, Шамиль Магомедов, Луганск областинен – Арсен Магомедов боладылар. Кизляр районыннан 10 юкли көйлеклери 10 миллион маңнеттен артык ақшасына азык-түлүк, ишер сув, керекли гигиена амаллары, дарманлар, термобелье йыйылды. Бу йыл ишинде СВО катнасувшыларына Дагестанның сырт регион яшавшыларыннан да ярдам этилген. Савлай юктиң авырлыгы 240 тонна эди. Тарумов районының эм Кизляр кала.

СҮЙИКЛИ КЕСПИ ИЕСИ

Бас мырады – маданиятты саклав эм ойрлендирув

Маданият күллүкшеси – Оз ерине ол кеспи туви, юрек шакырувы болады. Кайзаманда да маданият күллүкшеси кала, авыл яшавшыларының күндегилик яшавын кызыкли, түрли түбсли, маңели этпеге шалысып келеди.

Мине 10 йыллардан артык Каясула авылында маданият уйин Тереза Дукуваховна Аджиева етекшилел келеди. Маданият тармагында кысакаякы 27 йылдан артык етимисли айрекет этди. Бұгуынларде оның етекшилигі астында Каясула авылынның маданият уйинин бес коллективлери «халктық» деген сыйлы атын тийисли юритеди. Ойткен йыл ишинде Каясула авыл маданиятының етекшили, Ставрополь крайы бойынша маданиятының сыйлы күллүкшеси Тереза Аджиева маданият тармагы бойынша губернаторының баргысының стипендият да болган. Маданият ошагының етекшили Ставрополь крайы бойынша маданият эм саният тармагында йогары ис көрсөтимлери ушин «За доблестный труд» деген медалине де тийисли этилген.

Тереза Дукуваховна милдети ногай болмаса да, (оның атасы – шешен, анасы немец миллетли) ногай маданиятын саклавда, оны көтергеш-

леп келуви, алал суювине, оға ойлешмесиз сый этип болувина, уйкен күллүк юритип келгенине сукланмай болмайсын. Маданият уйинде түзилген музейинде айр бир экспонат оның эм маданият уйинин күллүкшеси ман аявап йыйылышп сакланады.

– Мен сукланатаган ногай халк санияты аста йойтылып барувиң сезүвим көнъилимди бек тоғмен-леди. Мен кийизлердин ярасы-күлгүни, ногай кызларының күмис ярасы-клавларына көзим тоймай карайтаган эдим.

Бир күнбиз авылды айланып, кимде не зат бар болса, соны олардан сатып алмага токтастык. Сувык, ердеги батпак эм шандак сувларга да караамай, биз аякларымызга резин этиклер кийип, сав авылды айланып шыктык. Бұгуынларде музейимиздеги бар затларды авыл яшавшыларынан йыйнадык. Коллары ойнелі кызларымыз Эльвира Байбулова, Лариса Гамаригова милдет кийимлерин тикилдер. Коңыларында яшавшыларына берк ден савалыкты, янты ойларды, ийги баславларды, яратувшылык етимислериң йораймыз.

Бизим хабаршы.

Сувретте: Тереза Аджиева.

АНА КҮННИ БЕЛГИЛЕНДИ

Ар бир аудемниң юрегинде

Ана – дуныяды эң де азиз аудем. Яшавымызда оның орынны, маңнесин толысынша аңылав кыйын. Бизим ар бириңизде анамыздың кесеги бар – оның қызыллык, сүйими. Ана – ол ар дайын да сүйим эм көр шегүү мен уратаган айелдин юрги.

Ана күнине багысланып, яңыларда Яшавышыларды социаллык яктан канагатлав орталыгы район Хатын-кызлар совети мен биргелесте «Айелди мен баалап билген – насыпли» деп аталган тоғерек стол уйынладылар. Шарада КЦСОН етекшиси Хамидулла Саитов, район Хатын-кызлар Советинин председатели Асият Манкаева, Яшавышыларды социаллык яктан коршалап управлениесинин етекшиси Багаутдин Тангатаров, «Аталаңты коршалышылар» патшалык фондының социаллык координаторы, Аскерхан Межитов, С.Батыров саниятлар мектебинин оқытушысы Алтын Акбердиева, Кадрия атындагы мектебинин етекшисинин тербиялав иси бойынша орынбасары Эльмира Савкатова, Ногай район администрациясында опека эм попечительство органының специалисти Лейла Аджикова, «Ногай Эл» баалар бавынның етекшиси Наида Юнусова ортакшылык эттилер. Бу күнги йолыгыска сыйлы конаклар эсабында СВО катнасувшыларының аналары эм хатынлары шакырылдылар, айтпага, Кайтархан Отегенова, Сыйлыхан Оразиевна, Марина Доржиева, Камиля Зарманбетова. Тоғерек стол катнасувшылары айел, айел баалыклар, оның яс несили тербиялавда туткан орыны ақында хабарламага, Айел йылының тамамларын көлтиремеге эм шакырылган конакларга сый эттеге ийилдилер.

Тоғерек стол барысында оның барьи ортакшылары да айел катнаслары, яс несили тербиялав ман байланыслы ойлары эм сұлылары ман болыстителер. Лейла Аджикова етим бааларга турак уй эм тоғевлер беруү мен байланыслы билдируү эти. Наида Казмагомедовна компьютер аркалар оғзи ислеген баалар бавында оқытушылар эм ата-аналар биргелес айрекет этизуви ақында ролик көрсөтти. Солай оқ айсер арекетшилеринин аналары эм хатынлары юреклерге етип озлериинин аявлыларын СВО-га йолга салгандары ақында айттылар. Кайтархан Юсуповна іорек сыйлавы ман оның уывылды кадры офицери, СВО катнасувшысы Джамалдин Отегенов согыс майданында көрсөткөн эрклиги ушин «За заслуги перед Отечеством» 1-ниши дережели кылышлы ордени мен савганданы ман болысти. Хатын-анадынның мырадлары баргылар ман тувили, уывылдын аман болганы, тынышлык келгени мен байланыслы екенин билдириди.

Тоғерек стол бек йылы айлде озды, оның уывылдыгы али де көп заман Аталаңты коршалушыларының аналарының юреклерин йылытар деп ойлайман.

НУРИЯТ КОЖАЕВА,
РФ Журналистлер союзының агзасы.

Сүйретте: тоғерек стол катнасувшылары.

Сыйлы эм насыпли аны

Меним буюгунги хабарым – районнымыздың эсли яшавшысы, сыйлы ана, тетей, эней Айрувзат Баймурзаевна Сейдигаталова (кызы түккүм Мавлимбердиева) ақында. Ол – 95 ясса шыккан сыйлы аны. Оның савлай яшав оъмири бизге, оннан соньыгы несилиләр – яркын көрим, а түвдүкларына – оъктемлик эм сүйиниш. Ол туныш тувили яшав ман яшады, бактысы оның еңгиз түзилмеди, ама...

Сол узактагы заманларда 7-8 ясларындағы Айрувзат-абай яшавда орын табатаган кыйынлыклардан эм карсылыклардан коршаланган эди. Бас деп ога уйкен демевлик беретаган эди ата бетиннен ювыкларының материаллык али: оның атасы да, атаяды да ийги яшайтаган эгиншилерден эдилер. Соны ман биргэ коршаланган эди ол айелдин эм оның тоғерегин-дегидин берклигine ынанувы ман, олай деген, ол ойзинде берк ань-эдап принциплери болып, баскаларда да, бойтен де оның атасы ман досласып, биргэ куллык эткен, оларда конакта болган аудемлерде, бар ийги касиет белгилери дайынгә экенине ынанган. Кыскаша, ол – эски, согыска деймими, идеалларга ынаным бар заманын айдеми дер эдим.

Тек бирденнен олардың уйине бу кишик кызга алдын таныс болған, али болса, ерли власть органдарының йогары миндеринде олтырган аудемлердин келгени эм атайдын, атасының коллары ман күрүлгөн уйкен турак уйдидин айр мүйисин тиитп, бир зат излегенлери, карапылдары сакланып турган сыйырларды эм баска уй малын тартып алип, айдап айкеткенлери оны бизим элимизде социаллык яктан дүрүссызлык тамырласып, көлпеги етисипеллери барлыгы ман растирды, соны ман биргэ, сол заманга бары эдап йорыклар тутылмай, хайтерлиги болмаган йырткышлар бөрлөнүп баслагана да аянланды.

Ол бизим элимиздин тарихинин эң кайғылы бетлеринин бири – репрессия йыллары эди. Советтарихинин түрли болжалларында репрессиялар бир неше идеологиялык йоллары бойынша ойткерилген, солардың бири – эгипеттеги мал-муылкин ойкимет пайдалыгына тартып алуу («раскулачивание») эди. Ийги яшайтаган эм орташа келимлери бар эгипеттер («кулаки») айеллери СССР-дүнүн узактагы районыларына зордан ийберип, савлай мал-муылкин, хөзүйтесин колхозларга көширгенлер.

Белсенлик пен мундай айрекет юритүү 1937-ниши йылда басланган. Сол заманда меним атамының карындасы Айрувзат Сейдигаталовага тек 7 яс толган эди. Балалык шагында яныннан ойткерген кайғылы оъзгерислер оның эсинде дайынгә сакланган. «Балалык дегенди мен билмегенмен, – дейди ол буюгунде эм көзлөринде көзяслары ман

оъткен оъмирдин 40-ниши йылларынан кайғылы оъзгерислеринин 95-ниши йыллын бардырады. Ол – согыс балаларының несилинен...

Буюгунде меним абам Айрувзат Сейдигаталова Алла-Таала ман язылган яшав оъмиринин 95-ниши йыллын бардырады. Ол – согыс балаларының несилинен...

Уллы Аталаңты согыс балалары – сойитип айтадылар бутынде элимиздин картлык болжалына еткен эсли яшавышылар ақында. Олар – согыс заманында баалар болып, согыс ақында фильмдерден эм китаплардан тувили, байыр эскерүүлөрү бойынша билген бизим ата-бабалар, тетейлер эм атайлар, нагашатайлар эм эней-лер.

Кан тоғисли Уллы Аталаңты согысы дайынгә түрлөндөрдү меним абам Айрувзаттың яшавын да. 1928-ниши йылдан баслап 1945-ниши йыллар бойынша түвгандың баалардың, соньында меним абамының да, баалалыгы урланды. Көлпек кийинлардан оътпеге түсken оларга: баалы-казалар, ашлык эм ялань-ашлык, каты сыйнавлар...

Айрувзат Баймурзаевна 1930-ниши йылда сол заманда Грозный облатине киретаган Тарумов районының Шобытлы авылында түвгандың баалардың, биринши сөзлөрин айтканларын, тоғеректеги затларды тергеп тешкөрүвлөрин көрмөгө эп бар. Бу ашувлар этизүү эм уыстинликтер казанувга етисүү меним оъктемлике эм сүйинишке бийледи, – дейди сыйлы аны. Шынтысы ман да, эсли ясусыккенимиз Айрувзат Сейдигаталова – насыпли аудем. Ден савлык эм узак оъмир оға!

ЛЮБОВЬ УРАЗАЕВА,
Россия Журналистлер союзының агзасы.

Сүйретте: А.Сейдигаталова келини эм кедеси мен.

